

STORTINGET

Innst. 375 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 87 L (2021–2022)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes følgende forslag til endringer i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven):

- Justering av sosialtjenesteloven § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet.
- Lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd.
- Opphevelse av hjemmel i sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd til å gi forskrift om midlertidige bestemmelser om økonomisk stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjennomføres som følge av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig sykdom. I tillegg foreslås ordet *smittsom* tilføyd i bestemmelsens første ledd.

Det fremmes også forslag om en endring i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 3-3, slik at det tydeligere skal fremgå at bedriftshelsetjenestens rolle og

oppgave er å bistå virksomhetene i å skape et trygt *arbeidsmiljø* som fremmer god *arbeidshelse*.

I tillegg foreslås en justering i arbeidsmiljøloven § 14-9 syvende ledd om tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse, for å tydeliggjøre at ansettelser med hjemmel i § 14-9 andre ledd bokstav f, som er vedtatt opphevet, fortsatt inngår i beregningsgrunnlaget.

Merknader til de enkelte bestemmelsene er gjort greie for i proposisjonen kapittel 7.

1.2 Justering av sosialtjenesteloven § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet

1.2.1 INNLEDNING

Statsforvalteren fører tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kapittel 4 og § 16 første ledd i sosialtjenesteloven, jf. sosialtjenesteloven § 9 første ledd. Utover dette har statsforvalteren med grunnlag i forarbeidene til sosialtjenesteloven lang tradisjon for å føre tilsyn med om kommunens internkontroll sikrer etterlevelse av pliktene pålagt i sosialtjenesteloven kapittel 4. Det fremmes i proposisjonen forslag om å justere ordlyden i sosialtjenesteloven § 9 første ledd, slik at denne omfatter tilsyn med kommunens internkontroll knyttet til de sosiale tjenestene. Forslaget innebærer lovfesting av allerede gjeldende praksis og har ikke vært på høring.

Det vises til proposisjonens kapittel 2.2, der gjeldende rett er redegjort for, og kapittel 2.3, der departementets vurdering er nærmere redegjort for.

1.2.2 DEPARTEMENTETS FORSLAG

For å sikre at det fortsatt kan føres gode og effektive tilsyn på sosialtjenesteområdet som kan bidra til varig endring, foreslås det at det tas inn et nytt andre punktum i sosialtjenesteloven § 9 første ledd, slik at tilsynshjemmelen også omfatter internkontroll etter kommuneloven § 25-1 når dette er knyttet til de individuelle tjenestene etter sosialtjenesteloven kapittel 4. Det vises til at sosialtjenesteloven § 9 første ledd (første punktum) er vedtatt endret gjennom lov 11. juni 2021 nr. 78 om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator). Denne endringen er ikke trådt i kraft ennå. Det foreslås derfor en tilsvarende endring av bestemmelsen også i endringsloven.

1.2.3 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Regelverksendringen skal sikre at det er rettslig grunnlag for å videreføre praksis med statlig tilsyn overfor kommunene etter sosialtjenesteloven. Endringen vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.3 Lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd

1.3.1 INNLEDNING

Økonomisk sosialhjelp etter sosialhjelpsloven § 18 er en subsidiær ytelse. For at det skal foreligge rett til økonomisk stønad, må den enkelte ha utnyttet fullt ut alle reelle muligheter til å forsørge seg selv ved arbeid, egne midler eller ved å gjøre gjeldende trygderettigheter eller andre økonomiske rettigheter. Ifølge sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd skal det ved vurderingen av søknad om stønad til familier likevel ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier. Det fremmes i proposisjonen forslag om å endre bestemmelsen, slik at det ved vurdering av søknad om stønad til familier heller ikke skal tas hensyn til barnetrygd. Forslaget har ikke vært på offentlig høring. Det ble ansett som unødvendig, og det vises i den forbindelse til at det i budsjettforliket for 2022 mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti fremkommer at det er enighet om at regjeringen skal fremme lovforslag om at barnetrygden skal holdes utenfor ved beregning av økonomisk stønad.

Det vises til proposisjonens kapittel 3.2, der gjeldende rett er redegjort for, og kapittel 3.3, der departementets vurdering er nærmere redegjort for.

1.3.2 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Barnetrygden står i en særstilling i relasjon til økonomisk sosialhjelp sammenlignet med andre midler som kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen kan se hen til i vurderingen av en søknad. Barnetrygden er en universell ordning som alle mottar uavhengig av inntekt, og kan være et viktig virkemiddel for å bedre familiens økonomi. En lovendring som innebærer at barnetrygden ikke skal tas hensyn til ved vurderingen av søknader om økonomisk sosialhjelp, er derfor et virkemiddel for å bedre økonomien til denne gruppen.

Det understrekes at lovforslaget ikke innebærer at det generelle prinsippet om å utøve skjønn for øvrig skal endres. Situasjonen for barn i lavinntektsfamilier i tiden fremover vil kunne påvirkes av hvilke øvrige tiltak som blir iverksatt. Det kan ikke utelukkes at det fremtidige behovet for å se bort fra barnetrygden i vurderingen av søknader om økonomisk sosialhjelp kan endre seg i lys av slike tiltak. Det legges også til grunn at behovet på sikt for å se bort fra barnetrygden vil måtte vurderes i lys av kommunenes erfaringer med å praktisere en slik regel.

I forbindelse med lovendringens ikrafttredelse vil også innretningen av de statlige veiledende retningslinjene for økonomisk stønad vurderes, herunder de veiledende satsene for sosialhjelpsmottakere med barn i ulike alderskategorier.

Det foreslås at det i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd tilføyes at det ved vurdering av søknad om stønad til familier ikke skal tas hensyn til barnetrygd.

1.3.3 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget vil ha økonomiske konsekvenser for kommunene. Det legges til grunn at kommunene skal kompenseres for disse ekstra utgiftene. Dersom en tar utgangspunkt i at lovendringen får fullt utslag, anslås kommunenes årlige merutgifter til om lag 560 mill. kroner. For 2022 har Stortinget bevilget 187 mill. kroner over kap. 571 post 60 for å kompensere kommunenes utgifter fra 1. september 2022, jf. Innst. 16 S (2021–2022).

Det foreslås at lovendringen trer i kraft 1. september 2022.

1.4 Opphevelse av sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd

1.4.1 INNLEDNING

Ved starten av covid-19-pandemien fikk sosialtjenesteloven tilføyd en forskriftshjemmel i § 51 a som gir adgang til å gi forskrifter om unntak ved allmennfarlig smittsom sykdom mv. I medhold av bestemmelsens fjerde ledd kan det gis forskrift om midlertidige bestem-

melser om økonomisk stønad uten hensyn til økonomisk behovsprøving til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjennomføres som følge av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Forskriftshjemmelen er ikke tatt i bruk. Det fremmes i proposisjonen forslag om å oppheve forskriftshjemmelen i § 51 a fjerde ledd.

Det vises til proposisjonens kapittel 4.2, der gjeldende rett er redegjort for, og kapittel 4.5, der departementets vurdering er nærmere redegjort for.

Når det gjelder høringsforslaget og høringsuttalelsene, vises det til proposisjonens kapittel 4.3 og 4.4.

1.4.2 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Så langt har det under covid-19-pandemien ikke vært en problematisk økning i antallet sosialhjelpssøknader. Forskriftshjemmelen i § 51 a fjerde ledd i sosialtjenesteloven gjelder dessuten kun for frilansere og selvstendig næringsdrivende. Forskriftshjemmelen i sosialtjenesteloven ble aldri tatt i bruk, da man isteden fikk på plass en egen kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende. Det er derfor ikke behov for å ha en egen forskriftshjemmel avgrenset til denne gruppen. Ingen høringsuttalelser taler mot opphevelse av sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd. Det foreslås derfor at § 51 a fjerde ledd oppheves.

Det foreslås videre at sosialtjenesteloven § 51 a første ledd endres ved at ordet *smittsom* tas inn i ordlyden. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig sykdom. I lys av overskriften til § 51 a, som gjelder allmennfarlig smittsom sykdom, legges det til grunn at hensikten var å inkludere ordet *smittsom* i første ledd.

1.4.3 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Regelverksendringene anslås ikke å ha økonomiske konsekvenser. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

1.5 Tydeliggjøring av bedriftshelsetjenestens formål

1.5.1 INNLEDNING

Det vises til proposisjonens kapittel 5, der gjeldende rett, høringsforslagene og høringsuttalelsene er redegjort for.

1.5.2 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Bedriftshelsetjenestens oppgave å bistå virksomhetene i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet. I praksis

tilbyr likevel mange bedriftshelsetjenester tjenester som har et individrettet preg, og uten at de har sammenheng med arbeidsmiljørisiko. Slike aktiviteter kan gå på bekostning av det målrettede forebyggende arbeidsmiljøarbeidet og derved også bidra til at bedriftshelsetjenesteordningen blir mindre effektiv og treffsikker enn hva den skal være. Det er derfor hensiktsmessig å tydeliggjøre i loven hva som er ordningens formål og funksjon. En slik endring har ikke materiellrettslig betydning, men skal gi et viktig signal til virksomhetene og til bedriftshelsetjenestene selv.

Høringsinstansene støtter forslaget om å fremheve arbeidshelseperspektivet i arbeidsmiljølovens bestemmelse om bedriftshelsetjenesten. Det foreslås derfor å bytte begrepet «trygge arbeidsforhold» i gjeldende § 3-3 andre ledd i arbeidsmiljøloven med begrepet «trygt arbeidsmiljø». Derved fremheves ytterligere at bedriftshelsetjenestens kjerneoppgave er å bistå virksomhetene i virksomhetenes forebyggende arbeidsmiljøarbeid.

1.5.3 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget om endring i arbeidsmiljøloven § 3-3 har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at forslaget trer i kraft 1. januar 2023.

1.6 Tydeliggjøring av beregningsgrunnlaget for tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse

Ved lov 18. mars 2022 nr. 10 om endringer i arbeidsmiljøloven (midlertidig ansettelse) er den generelle adgangen til midlertidig ansettelse i 12 måneder i arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav f besluttet opphevet, jf. Innst. 154 L (2021–2022) og Prop. 35 L (2021–2022). Som følge av dette tas henvisningen til bokstav f ut av § 14-9 syvende ledd. Endringene trer i kraft 1. juli 2022.

Endringene er ikke ment å forringe arbeidstakers rett til fast ansettelse etter § 14-9 syvende ledd. En fjerning av henvisningen til bokstav f i denne bestemmelsen kan skape uklarhet om dette. For å tydeliggjøre at perioder med ansettelse hjemlet i bokstav f fortsatt inngår i beregningsgrunnlaget som danner rett til fast ansettelse etter tre- og fireårsregelen, tas det inn en henvisning til tidligere f i § 14-9 syvende ledd første og andre punktum. Dette innebærer at det gjøres en endring i endringsloven 18. mars 2022 nr. 10 for så vidt gjelder § 14-9 syvende ledd.

1.6.1 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at forslaget trer i kraft straks.

2. Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for å komme med skriftlig innspill.

Følgende leverte skriftlig innspill:

- Løvemammaene.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tuva Moflag, Runar Sjøstad, Trine Lise Sundnes og Torbjørn Vereide, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Anja Ninasdotter Abusland og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Dagfinn Henrik Olsen og Gisle Meininger Saudland, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Kirsti Bergstø, og fra Rødt, Emma Watne, viser til at det i proposisjonen foreslås lovendringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven, herunder å holde barnetrygden utenfor beregningen av økonomisk stønad.

Videre foreslås det i proposisjonen å oppheve forskriftshjemmelen i sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd som følge av at forskriftshjemmelen ikke er tatt i bruk, og at annen kompensasjonsordning anses dekkende.

Komiteen viser til at det foreslås justeringer i sosialtjenesteloven for å lovfeste allerede gjeldene praksis, herunder § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet.

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås en tydeliggjøring av beregningsgrunnlaget for tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse som følge av lov 18. mars 2022 nr. 10 om endringer i arbeidsmiljøloven (midlertidig ansettelse).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til felles mål om å redusere sosiale ulikheter i samfunnet. Disse medlemmer understreker at å fjerne barnetrygden fra beregningen av økonomisk sosial stønad er et viktig steg mot dette målet. Disse medlemmer støtter regjeringens forslag og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at fastsettelse av stønadsnivået på sosialhjelp er skjønnsmessig og representerer ikke faste summer. Disse medlemmer mener det kan være vanskelig å sikre at en lovendring om å holde en bestemt inntekt utenfor, automatisk vil gi høyere stønad. Å se bort fra barnetrygden i vurderingen er ikke en garanti for at kvaliteten på de sosiale tjenestene som gis barnefamilier, er god. Det kan derfor være mer treffsikkert med andre tiltak for lavinntektsfamilier, slik

som gratis kjernetid i barnehagen og billigere skolefritidsordning.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i regjering også innførte fritidskortet, som var ment å være en mer treffsikker ordning for å gi alle barnefamilier gratis fritidsaktiviteter. Disse medlemmer viser videre til at regjeringens forslag anslås av departementet å ha en økonomisk merutgift for kommunene på om lag 560 mill. kroner. For 2022 ble det bevilget 187 mill. kroner til dette formålet for å kompensere for kommunenes merutgifter. Disse medlemmer registrerer at regjeringens budsjettavtale med Sosialistisk Venstreparti ikke dekker kommunenes merkostnader til sosialhjelp som følge av dette forslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter for øvrig forslagene til endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven.

Disse medlemmer viser til at sosialhjelp skal være en midlertidig ytelse og ikke noe familier skal leve av over tid.

Disse medlemmer viser til at barnetrygden er et viktig virkemiddel for å bedre familienes økonomi, og at den med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i regjering ble økt for første gang på mange år. Spesielt i de første årene av barnets levetid kan det være krevende for familiene med lavere inntekt og høye utgifter. Disse medlemmer viser til at disse partiene derfor økte barnetrygden for barn frem til 6 år med 8 200 kroner. Disse medlemmer viser til at barnetrygden samtidig økte med 1 000 kroner også for barn og unge mellom 6 og 18 år. Disse medlemmer viser til at hele økningen av barnetrygden ble holdt utenfor beregningen av sosialhjelpen, og at dette var et positivt bidrag særlig til familier med lav inntekt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslaget om å lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp. Dette medlem mener at dette er en svært gledelig og nødvendig lovendring som følge av Sosialistisk Venstrepartis budsjettforhandlinger med regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Dette medlem viser til at det i 2021 var 221 kommuner som ikke holdt barnetrygden utenfor ved utmåling av sosialhjelp. Dette medlem er bekymret for at det i dag er 115 000 barn som vokser opp i fattigdom, ifølge tall fra SSB. På grunn av dagens lovverk avkortes barnetrygden ofte for dem som trenger den aller mest. Det er viktig at barnetrygden forblir en universell ordning, både for å redusere forskjellene og for å bekjempe fattigdom. Dette medlem viser til at denne saken har vært en svært viktig sak og prioritering for Sosialistisk Venstrepartis folkevalgte i norske kommuner. Dette medlem er veldig glad for at de kampene har

vært tatt lokalt av Sosialistisk Venstrepartis folkevalgte inntil vi nå får på plass en lovendring om å holde barnetrygden utenfor ved beregning av sosialhjelp.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til kapittel 3.3 Departementets vurdering og forslag i proposisjonen:

«Departementet legger også til grunn at behovet på sikt for å se bort fra barnetrygden vil måtte vurderes i lys av kommunenes erfaringer med å praktisere en slik regel. Dette bør vurderes i lys av utviklingen knyttet til tilgjengeliggjøring av andre velferdsytelser som SFO og barnehage, og hvilke kostnader som er knyttet til disse.»

Disse medlemmer er uenig i denne vurderingen og vil samtidig advare mot å sette de nevnte velferdsytelsene opp mot hverandre. Disse medlemmer mener at barnetrygden, andre universelle ytelser og barns inntekt skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget for sosialhjelp, og at for å redusere forskjellene og bekjempe fattigdom må disse ordningene forbli universelle.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av I § 18 tredje ledd, som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Statsforvalteren skal også føre tilsyn med kommunens internkontroll med pliktene etter kapittel 4, jf. kommuneloven § 25-1.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til *barnetrygd* og barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

§ 51 a første ledd skal lyde:

Bestemmelsen i denne paragrafen gjelder ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig *smittsom* sykdom.

§ 51 a fjerde ledd oppheves.

II

I lov 11. juni 2021 nr. 78 om endringer i velferdstjenestelovgivningen skal del XII om endringer i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 9 første ledd lyde:

Statsforvalteren skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kapittel 4, § 13 andre ledd første punktum, tredje ledd, fjerde ledd første punktum og § 16 første ledd. *Statsforvalteren skal også føre tilsyn med kommunens internkontroll med pliktene etter kapittel 4, jf. kommuneloven § 25-1.*

III

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 3-3 andre ledd lyde:

(2) Bedriftshelsetjenesten skal bistå arbeidsgiver, arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape *et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse.*

IV

I lov 18. mars 2022 nr. 10 om endringer i arbeidsmiljøloven skal del I om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. § 14-9 syvende ledd første og andre punktum lyde:

Arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter andre ledd bokstav a, eller i mer enn tre år etter andre ledd bokstav b og *tidligere f*, skal anses som fast ansatt, slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse. Det samme gjelder for arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn tre år etter andre ledd bokstav a, b eller *tidligere f* i kombinasjon.

V

1. Endringen under del I i sosialtjenesteloven § 18 trer i kraft 1. september 2022.
2. Endringen under del III trer i kraft 1. januar 2023.
3. Loven for øvrig trer i kraft straks.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 24. mai 2022

Kirsti Bergstø

leder

Anja Ninasdøtter Abusland

ordfører

